EESTI SEISUKOHT EUROOPA LIIDU TOIMIMISE LEPINGU ARTIKLI 258 ALUSEL EESTI VASTU ALGATATUD RIKKUMISMENETLUSE KOHTA

I. Sissejuhatus

Välisministeerium esitab Vabariigi Valitsuse istungile Eesti seisukoha Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi *ELTL*) artikli 258 alusel Eestile saadetud ametliku kirja kohta.

Eesti sai 25. septembril 2026 Euroopa Komisjonilt (edaspidi *komisjon*) ametliku kirja rikkumismenetluses nr 2026/0557. Komisjon leiab, et Eesti ei ole riigisisesesse õigusesse tähtaegselt üle võtnud direktiivi (EL) 2024/1711, millega muudetakse direktiive (EL) 2018/2001 ja (EL) 2019/944 seoses liidu elektrituru korralduse parandamisega[1] (edaspidi *direktiiv*). Direktiivi artikli 1 ja artikli 2 punktide 1, 3, 4 ja 6–15 ülevõtmise tähtpäev oli 17. jaanuaril 2025[2] ning direktiivi artikli 2 punktide 2 ja 5 ülevõtmise tähtpäev oli 17. juulil 2026.

Eesti nõustub komisjoni etteheitega, et ei ole õigeaegselt üle võtnud direktiivi artikli 2 punkte 2 ja 5. Eesti teatab, et võtab direktiivi nimetatud sätted üle elektrituruseaduse muutmise seadusega, mille eelnõu on ametkondlikul kooskõlastamisel. Eelnõu plaanitakse esitada valitsusele heakskiitmiseks vahetult pärast uue valitsuse ja parlamendi töökorralduse stabiliseerumist eeldatavalt 2027. aasta aprillis. Seadus jõustub eeldatavalt sügisel 2027.

Komisjoni ametlikule kirjale vastamise tähtpäev on 25. novembril 2026.

Seisukoha ametlikule kirjale vastamiseks koostasid Kliimaministeeriumi energeetikaosakonna energiaturgude ekspert Marie-Ursula Vaks (marie-ursula.vaks@kliimaministeerium.ee, 639 7674) ning Välisministeeriumi Euroopa Liidu õiguse büroo jurist Marika Toim-Moktefi (marika.toim-moktefi@mfa.ee, 637 7437). Rikkumismenetluses komisjonile vastuse esitamise eest vastutab Välisministeeriumi juriidiliste ja konsulaarküsimuste asekantsler Kerli Veski.

II. Ülevaade rikkumismenetluse senisest käigust

Eesti sai 25. septembril 2026 komisjonilt ametliku kirja rikkumismenetluses nr 2026/0557, milles komisjon heidab Eestile ette Kliimaministeeriumi valitsemisalasse kuuluva direktiivi (EL) 2024/1711 mitteõigeaegset ülevõtmist. See rikkumismenetlus puudutab direktiivi artikli 2 punkte 2 ja 5.

Lisaks on kohane mainida, et Eesti sai juba varem, s.o 27. märtsil 2025 komisjonilt ametliku kirja rikkumismenetluses nr 2025/0132, milles komisjon heidab Eestile samuti ette direktiivi (EL) 2024/1711 mitteõigeaegset ülevõtmist. See rikkumismenetlus puudutas direktiivi artikli 1 ja artikli 2 punktide 1, 3, 4 ja 6–15 ülevõtmisega hilinemist. Eesti vastas komisjonile, et võtab direktiivi sätted üle elektrituruseaduse, maagaasiseaduse ja tööstusheite seaduse muutmise seadusega[3] 2026. aasta lõpuks. Eelnõu on praegu Riigikogus teisel lugemisel.

---

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1711, millega muudetakse direktiive (EL) 2018/2001 ja (EL) 2019/944 seoses liidu elektrituru korralduse parandamisega (ELT L, 2024/1711, 26.6.2024).

[2] 27. märtsil 2025 sai Eesti komisjonilt ametliku kirja rikkumismenetluses nr 2025/0132, milles komisjon heitis Eestile samuti ette direktiivi (EL) 2024/1711 mitteõigeaegset ülevõtmist.

III. Komisjoni etteheide ja Eesti vastus

Komisjon leiab, et Eesti ei ole komisjonile teatanud ülevõtmise meetmetest, mis tagaksid direktiivi kõigi sätete täitmise. Seetõttu järeldab komisjon, et Eesti ei ole täitnud direktiivist tulenevaid kohustusi ega direktiivi tähtaegselt üle võtnud.

Eesti **nõustub** komisjoni etteheitega, et on hilinenud direktiivi artikli 2 punktide 2 ja 5 ülevõtmisega. Need sätted võetakse üle elektrituruseaduse muutmise seadusega, mille eelnõu on edukalt läbinud esimese ametkondliku kooskõlastusringi.[4] Seoses lähenevate Riigikogu valimistega 2027. aasta märtsis ning sellest tuleneva menetlusliku ajakavaga esitatakse eelnõu valitsusele heakskiitmiseks vahetult pärast uue valitsuse ja parlamendi töökorralduse stabiliseerumist, eeldatavalt 2027. aasta aprillis. Eeldatavasti võetakse seadus vastu ja see jõustub 2027. aasta sügisel.

Eesti selgitab, et nende punktide ülevõtmise viivitus tuleneb sellest, et vaja oli lahendada tarnijate ja bilansihalduritega seotud kitsaskohtasid, mille suhtes oleme konsulteerinud ka komisjoniga.

Eesti rõhutab ühtlasi, et osaliselt on direktiiv üle võetud ning direktiivis sätestatut Eestis juba ka rakendatakse. Direktiivi ülevõtmistabel osalise ülevõtmise teavitamise kohta on lisatud Themisesse.

IV. Rikkumismenetluse edasine kulg ning põhisumma või karistusmakse kohaldamise võimalus rikkumise jätkumise korral

Ametlik kiri tähistab esimest formaalset etappi ELTL artiklis 258 sätestatud rikkumismenetluses. Kui komisjon Eesti vastusega ei nõustu, võib komisjon esitada Eestile põhjendatud arvamuse, milles määrab kahekuulise tähtaja rikkumise kõrvaldamiseks.

Kui Eesti põhjendatud arvamusele vastamise ajaks komisjoni ülalnimetatud direktiivi ülevõtmise meetmetest ei teavita, võib komisjon pöörduda Euroopa Kohtusse ja nõuda rahalise karistuse määramist. Euroopa Kohus võib määrata Eestile rahalise karistuse vastavalt ELTL artikli 260 lõikele 3. Põhisumma (ühekordne summa, minimaalselt 199 000 eurot) määramist võib komisjon nõuda juhul, kui põhjendatud arvamusele vastamise ajaks ei ole direktiivi üle võetud, isegi kui direktiiv võetakse üle enne kohtuotsuse tegemist.[5] Kui rikkumine kestab veel kohtuotsuse tegemise ajal, saab komisjon nõuda karistusmakse kohaldamist iga kohtuotsusele järgneva päeva eest, mis kulub direktiivi täieliku ülevõtmiseni.[6]

---

[3] Seaduseelnõu 892SE. https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/9aa6adac-e716-4dbf-a80e-990bc41dbd35/elektrituruseaduse-maagaasiseaduse-ja-toostusheite-seaduse-muutmise-seadus/

[4] https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/96dcf9a3-5cc8-426a-b7ac-d0219583c8bc

[5] Põhisumma arvutamise valem: baasmäär 1190 EUR x tegur n (Eesti puhul 0,06) x rikkumise kestus (direktiivi ülevõtmise tähtpäevast) x raskuskoefitsient (skaala 1–20).

[6] Karistusmakse (päevas) arvutamise valem: baasmäär 3560 EUR x tegur n (Eesti puhul 0,06) x kestuskoefitsient (skaala 1–3) x raskuskoefitsient (skaala 1–20).